

— „Ако конгресът изостави на произвола провинциите, за които е дума, въ това състояние въ което тѣ се намиратъ сега, ние ще видимъ да изпъкне славянската раса, ще я видимъ да вземе първенство надъ другите, а тая раса е малко разположена да даде право на другите...“

VIII.

Какво участие взела руската дипломация въ развитието и разрѣшаването на този въпросъ, който прѣдвѣщавалъ сериозни усложнения на Балканите, въпреки твърдението на Бисмарка, че по този именно начинъ ще се въдвори мира?

Горчаковъ се намѣрилъ прѣдъ единъ свършенъ фактъ. Руското правителство е имало едно задължение да изпълни; то понесе послѣдствията на Рейшадската конвенция. „Горчаковъ трѣбваше да изпие отровата“. Въ конгреса той се задоволилъ да каже само това: „английското прѣдложение спада съ общите възгледи на Русия“.

Турските прѣдставители не могли да се примирятъ съ положението си. Отъ Цариградъ ги оставили безъ наставления. Тѣ не знаели какво да правятъ, да отстъпятъ ли или да сжсатъ всѣкакви връзки съ конгреса. „Ние трѣперехме прѣдъ мисълта какъ ще се оправдаемъ въ Цариградъ“ казвалъ Садуллахъ-бей.

Слѣдъ засѣданието и тримата турски делегати били атакувани съ обвинения отъ тѣхните английски и австрийски колеги. . . . Биконсфилдъ не се задоволявалъ вече да дава платонически съвети на турското правителство. Той открито заплашвалъ. Той обвинилъ турските пратеници, че тѣ съзнателно прѣчили на английските планове, че тѣ поставятъ Англия въ такова положение, щото тя се вижда въ невъзможность да защитава Турция, нито противъ новите балкански държави, нито противъ Гърция . . .¹⁾

Заплашванията не идели само отъ Англия; турските делегати се научили на другия день слѣдъ приеждането на английското прѣдложение, че Бисмаркъ съветвалъ Ав-

¹⁾ Спомени на Кара-Теодори паша.